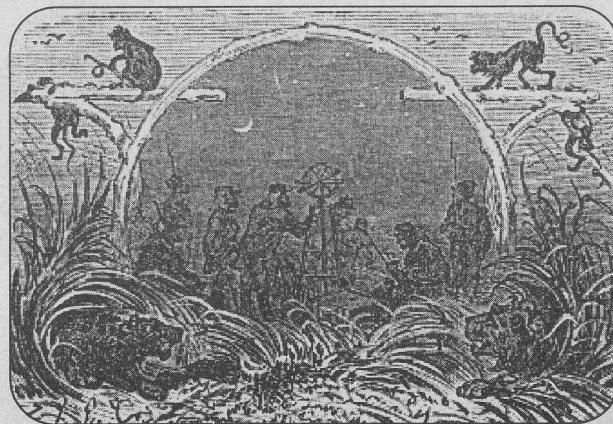

Jules Verne

*Aventurile a trei ruși
și trei englezi
în Africa australă*

Respect pentru nume și cărți

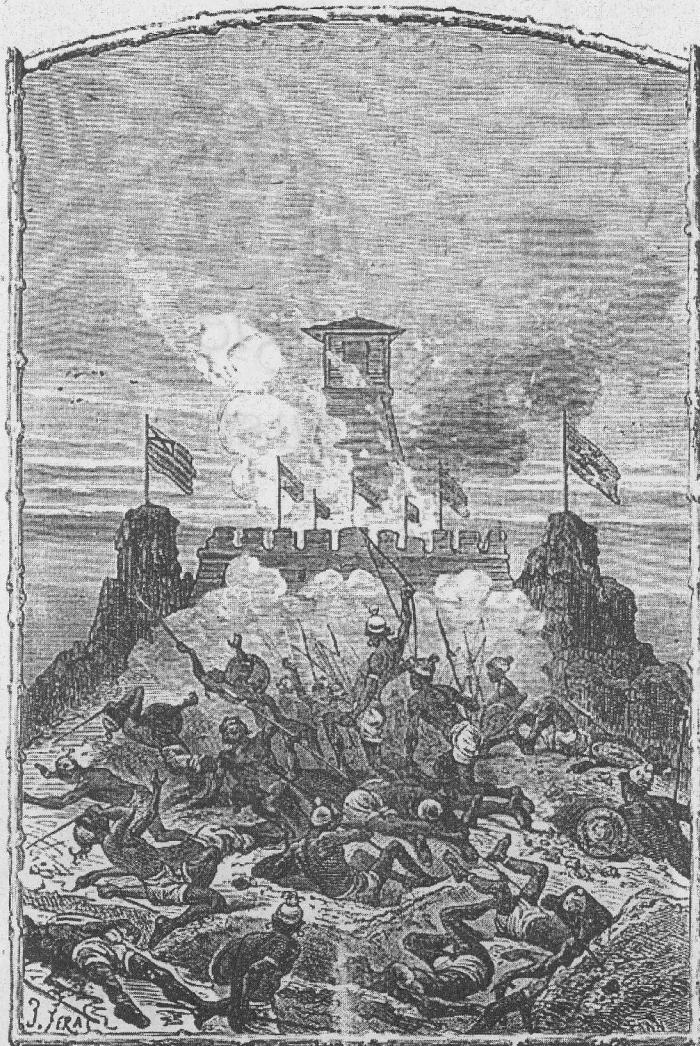
I. Pe malurile fluviului Orange	3
II. Prezentări oficiale	12
III. Transportarea	18
IV. Câteva cuvinte despre metru	26
V. Un orășel hotentot	33
VI. Când încep a se cunoaște	41
VII. O bază de triunghi	49
VIII. Al optzecelea meridian	59
IX. Un Kraal	67
X. Cursul de apă repede	81
XI. Unde l-au regăsit pe Nicolai Palander	90
XII. O stațiune pe gustul lui sir John	100
XIII. Cu ajutorul focului	114
XIV. O declarație de război	125
XV. Un grad mai mult	134
XVI. Diferite incidente	142
XVII. Răufăcătorii pustiului	153
XVIII. Pustiul	164
XIX. A triangula sau a muri	177
XX. Opt zile pe piscul Scorzeș-ului	186
XXI. Fiat lux! (Iată lumina!)	196
XXII. Când Nicolai Palander se înfurie	203
XXIII. Cataractele Zambez-ului	215

Tehnoredactare computerizată: Mariana IONIȚĂ

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31,
sector 5, București, ROMÂNIA

fedprint
tipografie

Tel.: 411.00.55; 411.47.76 fed@romo.ro

CAPITOLUL I

Pe malurile fluviului Orange

In ziua de 27 februarie 1854, doi oameni culcați la rădăcina unei uriașe salcii plângătoare se sfătuiau privind cu luare-aminte apele fluviului Orange. Acest fluviu – *Groote-riverul* Olandezilor, *Gariep-ul* hotentoților,

Respectă seia să poată să se ia la întrecere cu cele trei mari fluvii africane: *Nilul*, *Nigerul* și *Zambezul*. Întocmai ca și dânsenele are vârtejuri, bulboane și căderi de apă.

Cățiva călători ale căror nume sunt cunoscute pe o porțiune a acestui fluviu, ca *Thompson*, *Alexander Burchell*, au lăudat rând pe rând limpezimea undelor și frumusețea malurilor sale.

În acest loc, Orange-ul apropiindu-se de meleagurile muntoase ale ducelui de York, dă privirilor o priveliște închântătoare. Stânci de netrecut, mormane impunătoare de piatră și trunchiuri de copaci mineralizați sub acțiunea timpului, peșteri adânci, păduri de nestrăbătut ce nu au fost atinse de topor; toate acestea laolaltă, mai punând în urma lor munții Gariepins-ului, alcătuiesc o poziție de o frumusețe fără seamă. Aici apele fluviului strânse într-o matcă prea îngustă pentru ele, se aruncă de la o înălțime de patru sute picioare. În susul cascadei era un curat clocoț de pânze lichide, sfâșiate ici și colo de câteva capete de stânci, încununate cu ramuri verzi. În josul ei privirea nu avea pe ce se opri, decât pe un vârtej de ape zgomotoase, pe care îl înconjura un nor des de aburi jilavi, străbătut de cele șapte culori ale curcubeului. Din această genună se înalță un zgomot amețitor și mai cu deosebire mărit de ecoul văii.

Unul dintre cei doi oameni pe care fără doar și poate îi aduseseră întâmplările unei explorări prin meleagurile acestea ale Africii australe nu prea dădea multă însemnatate acestor frumuseți ale naturii. Călătorul acesta nepăsător era un vânător boșeman, cu ochii vioi, cu mișcările repezi, a căruia viață rătăcitoare și-o petrecea prin codri. Numele de boșeman, cuvânt englezesc înseamnă «om din tufișuri». Această poreclă se dădea triburilor nomade ce cutreieră țara de la nord-est la colonia Cap-ului. Nici o familie de boșemani nu se aşeză locului. Toată viața lor colindă acest ținut cuprins între țărmurile Orange-lui și munții din răsărit, prădând fermele, nimicind recolte. Pașnicilor coloniști, care i-au împins spre aceste locuri sterpe din interior unde sunt mai multe pietre decât plante.

Boșemanul astă, un bărbat, în vîrstă de patruzeci de ani, era înalt de statură și desigur avea o putere mușchiulară neobișnuită.

Chiar și-n repaos trupul lui părea în mișcare. Dibăcia, sprinteneala și libertatea mișcărilor sale îl arătau să fie un ins voinic. Aceasta se mai vedea și după culoarea trecătoare a feței sale însuflare de repezile bătăi ale inimii.

Boșemanul nu mai este un sălbatic ca vechii lui străbuni saquași. Născut dintr-un tată englez și o mamă hotentotă, această corcitură mai mult căștigă decât pierde deși vorbea foarte curent limba părintească. Îmbrăcăminteua lui jumătate hotentotă, jumătate europeană, se alcătuia dintr-o cămașă de flanelă roșie, o șapcă, pantaloni din piele de antilopă și încălțăminte din piele de pisică sălbatică. De gât îi atârna un săculeț, în care era un cuțit, o lulea și tutun. Un fel de căciulă de piele de oaie îi acoperea capul. Un brâu de piele groasă îi strângea mijlocul. La brațe avea niște inele de fildeș lucrate cu o minunată măiestrie. Pe spate avea un Kross, un fel de manta încrețită, făcută dintr-o piele de tigru, care-i atârna până la genunchi. Un câine băstinaș dormea alături. Acest boșeman fuma des dintr-o lulea de os și dădea semne a fi foarte nerăbdător.

— Ei, fii cuminte, Mokum, îi spuse tovarășul său. Ești cea mai nerăbdătoare făptură, când nu vânezi! Înțelege odată, scump tovarăș, că nu putem schimba nimic din ceea ce este. Ceea ce aşteptăm noi, va veni mai curând sau mai târziu și va fi mâine ceea ce nu a fost astăzi!

Tovarășul boșemanului era un Tânăr de douăzeci și cinci — douăzeci și șase de ani, care nu se asemăna nicidcum cu vânătorul. Se vedea ceva liniștit în toate faptele sale. În ce privește obârșia, nimeni n-ar fi stat la îndoială pentru a-i-o recunoaște. Era englez. Îmbrăcăminteua lui prea «burgheză» arăta că nu prea era obișnuit cu trambalările de colo până colo. Avea înfățișarea unui funcționar rătăcit într-un ținut sălbatic, și fără să vrei te uitai să vezi dacă nu are vreun creion după ureche, precum încasatorii său contabilii. Într-adevăr acest Tânăr nu era un călător, ci un distins învăță-

Respectarea proprietății intelectuale este o obligație legală.

William Emery, astronom atașat la Observatorul din Cap, așezământul foarte util care de mult timp aduce adevărate servicii științei.

Acest învățat, poate cam îinstrăinit de țara lui, în sâul acestor meleaguri pustii ale Africii, la câteva mile de Captown, nu izbutea decât cu mare trudă să stăpânească nerăbdarea tovarășului său.

— Domnule Emery, îi răspunse vânătorul într-o englezescă foarte curată, uite opt zile de când suntem pe malurile Orangelui, lângă cascada Morgheda. Or, nu s-a întâmplat niciodată unui membru din familia mea, să stea opt zile în același loc! Uitați că suntem rătăcitori că ne ard și picioarele de când stăm aşa!

— Prietene Mokum, reluă astronomul, cei pe care îi așteptăm vin din Anglia, și se poate prea bine să le îngăduim cele opt zile de întârziere. Căută să ținem seamă de lungimea unei călătorii, de întârzierile ce le poate provoca trecere Orange-lui cu barca cu aburi. Într-un cuvânt, de miile de piedici ce se pot ivi într-o atare întreprindere. Ni s-a spus ca să pregătim totul pentru o călătorie de exploatare în Africa sud-răsăriteană și după ce am făcut aceasta, să venim să așteptăm aici lângă cascada Morgheda sosirea colegului meu, colonelul Everest, de la Observatorul din Cambridge. Iată cascada Morgheda, suntem acolo unde ni s-a fixat întâlnirea și așteptăm. Ce mai vrei, scump boșeman?

Vânătorului nu prea îi venea la socoteala, căci mâna lui strângea cu nerăbdare mânerul unei carabine, o minunată armă sistem Mauton, armă de precizie, cu glonțul conic, cu care putea doborî o pisică sălbatică sau o antilopă, de la o depărtare de opt sute yarzi. Se vede că boșemanul renunțase la bâta de aloes și la săgețile înveninate ale compatrioților lui, spre a se servi de arme europene.

— Nu cumva te-ai înșelat, domnule Emery, reîncepu iar Mokum. Suntem oare la cascada Morgheda și către sfârșitul acestei luni ți-ai dat întâlnirea?

— Da, prietene, răspunse liniștit William Emery, și uite, ca doavadă că nu m-am înșelat, scrisoarea domnului Aizy, directorul Observatorului din Greenwisch.

Boșemanul luă scrisoarea ce i-o dăduse tovarășul său, o sucă pe față și pe dos, ca unul prea puțin deprins cu tainele caligrafiei. Apoi o înapoie lui William Emery.

— Repetă-mi, spuse el, conținutul acestui petic de hârtie măzgălită?

Tânărul învățat, înzestrat cu o răbdare fără de margini, începu să înșire tot ce mai povestise de douăzeci de ori prietenului său, vânătorul. Către sfârșitul anului trecut William Emery promise o scrisoare ce-l înștiință de apropiata sosire a colonelului Everest și a unei comisii științifice internaționale, cu destinația pentru Africa sud-răsăriteană.

Care era scopul acestei comisii, pentru ce venea ea în celălalt capăt al continentului african? Emery n-ar fi putut-o spune; scrisoarea domnului Aizy nu arăta nimic în această privință. El, urmând instrucțiunile ce le primise, s-a grăbit să pregătească la Lattaku, una din cele mai de miazănoapte stațiuni ale Hotentotiei, căruțe, merinde, într-un cuvânt, tot ce era necesar pentru hrana unei caravane de boșemani. Apoi, cunoscând faima vânătorului indigen Mokum, care întovărășise pe Anderson în vânătorile sale din Africa apuseană și pe întreprinzătorul David Livingstone în prima lui călătorie de explorație a lacului Ngami și gurile Zambezului, i-a oferit comanda acestei caravane.

Așadar, boșemanul care cunoștea cu desăvârșire localitatea condusese pe William Emery pe malurile Orangelui, la cascada Morgheda, în locul arătat. Si aici trebuia să întâlnească comisia științifică. Această comisie se îmbarcase pe fregata «Augusta» din marina engleză, ca să ajungă la gurile Orangelui, pe coasta apuseană a Africii, la înălțimea Capului Volpas și s-o ia în jos pe fluviu până la cascade. William Emery și Mokum veniseră cu o căruță pe care o lăsaseră în vale, cu destinația să ducă străinii la Lattaku cu bagajele lor, dacă le-ar fi fost pe plac să se ducă pe fluviul Orange și afluenții lui, după ceea ce ar fi făcut o transbordare de câțiva kilometri, ocolind astfel cascada Morgheda.

După ce se sfârși povestirea iar cuvintele se întipărîră bine de această dată în capul boșemanului, acesta se duse până

la marginea prăpastiei, în adâncul căreia se aruncă apa însuprămată cu mare zgomot. Astronomul îl urmă. Aici era o înălțime care îngăduia să stăpânească și cursul Orange-lui, în jos de cascade, până la o depărtare de mai mulți kilometri.

Timp de câteva clipe, Mokum și tovarășul său observară cu luare-aminte suprafața acestor ape ce-și recăptau liniștea la un sfert de milă depărtare de cascadă. Nici un vapor sau luntre nu tulbură cursul lor. Era ora trei. Luna Ianuarie corespunde lunii iulie din continentele boreale, și razele soarelui cad aproape drept la a douăzeci și noua paralelă, încât căldura atinge până la 35-45 grade Celsius e în umbră. Chiar în bătaia vântului de apus care îndulcea puțin această temperatură, tot nu putea fi răbdată decât de un boșeman. Totuși Tânărul învățat, o fire rece, uscățiv, numai oase și nervi, nu prea suferea; frunzișul des al copacilor ce se aplecau asupra prăpastiei, îl apărau de altminteri de atingerea imediată a razelor de soare. Nici o pasare nu însuflețea această singurătate pe timpul acesta fierbinte de peste zi. Nici un animal nu-și lăsa adăpostul răcoros al tufișurilor, ca să se încumete spre luminișuri. N-ai fi auzit nici un zvon în acest loc pustiu, de n-ar fi fost cascada care să umple văzduhul cu urletele ei.

După zece minute de observație, Mokum se întoarse spre William Emery, lovind cu nerăbdare cu piciorul în pământ.

Ochii lui a căror privire era patrunzătoare, nu observară nimic.

– Și dacă nu vă sosesc tovarășii? întrebă el pe astronom.

– Vor sosi, voinice vânător, răsunse William Emery. Sunt oameni de cuvânt, și vor fi exacți ca niște astronomi. De altfel ai să le impuți ceva? Scrisoarea vestește sosirea lor pe la sfârșitul lui ianuarie. Și abia suntem în douăzeci și șapte, deci acești domni mai au dreptul la patru zile încă, pentru ca să ajungă la cascada Morgheda.

– Și dacă trec și aceste patru zile și tot nu vor veni? întrebă boșemanul.

– Ei bine, meștere vânător, va fi un prilej ca să ne punem răbdarea la încercare și să-i aştepțăm până ce vor sosi!...

– Pentru Dumnezeu! strigă boșemanul cu o voce răsunătoare, dumneata ai fi în stare să aştepți până ce și Gariepul nu-și va mai azvârli apele lui zgomotoase în această prăpastie!...

– Nu, vânătorule, nu, răsunse William Emery pururea liniștit. Întotdeauna trebuie ca judecata să precumpănească în faptele noastre. Orice ne spune dreapta judecată? Că dacă colonelul Everest și tovarășii lui obosiți de o călătorie grea, lipsindu-le poate cele necesare, pierduți în această țară singuratică, negăsindu-ne la locul de întâlnire, nu vom fi noi vinovați? Și dacă li se va întâmpla vreo nenorocire, nu vom fi noi cei răspunzători? Trebuie să stăm la postul nostru atâtă cât ne-o va cere datoria. De altfel nu ne lipsește nimic. Cărăuza ne aşteaptă în fundul văii și ne servește de adăpost peste noapte. Merinde avem din belșug. Natura este încântătoare în acest loc și vrednică să fie admirată! Ce fericire nebănuitură pentru noi să stăm câteva zile în acești codri măreți, pe țărmul acestui fluviu fără seamăn! Mokum, ce mai doresți? Vânat este din belșug în acești codri și carabina ta ne procură vânatul zilnic. Vânează deci, viteazul meu boșeman. În acest timp voi pândi pe cei întârziati, și aşa cel puțin nu-ți vor mai înțepeni picioarele!

Vânătorul înțeles că povăța astronomului nu era rea spre a fi urmată. Se hotărî să colinde câteva ceasuri tufișurile și desisurile de prin împrejurimi. Leii, hienele sau leoparzii nu erau o piedică pentru un astfel de Nemrod obișnuit cu codrii africani. Își flueră câinele său, Top, un fel de câine din deșerturile Kalaihariem-ului, coborâtor din acea rasă din care își făcuseră odinioară balabașii câini de vânat.

Inteligentul animal, care părea tot aşa de nerăbdător ca și stăpânul său, se ridică gudurându-se, mărturisind prin lătrările lui vesele, aprobarea ce-o dădea planurile boșemanului.

Vânătorul și câinele se făcură nevăzuți sub bolta codrului.

William Emery, rămas singur, se culcă la poalele salciei și în aşteptarea somnului ce avea să-i provoace temperatura ridicată, începu să chibzuiască privitor la situația de față. Se

